

Morder, Stasi-stikker, transvestit? Hvem var Charlotte von Mahlsdorf?

Jakob Højlev Jørgensen spiller en indisk journalist, en lesbisk moster og en stikker i Stasi-Tyskland. Som ene mand på scenen har han også 32 andre roller, når **Aalborg Teater** har danmarkspremiere på Pulitzer-vinderen 'Jeg er min egen kone', der handler om erindring, historieforskning og livsløgne.

INTERVIEW

ANNE BECH-DANIELSEN

L yden fra fortiden når frem fra apparatet foran os: en Edison Standard fonograf fra 1903 med blank, sort valse og en trompetlignende messing-tragt, der spreder nostalgi og valsetakter ud over scenerummet. Sådan lød musik engang.

Men skrattelydene ridser i minderne, nøjagtigt som undersøgelser og nævenyttig research har skåret ridser i den tyske transvestit, Charlotte von Mahlsdorfs, livshistorie. Så mange ridser, faktisk, at ingen længere ved, om den fortælling, Aalborg Teater præsenterer danskerne for her i efteråret, er ren sandhed, opspindel lidt af hvert.

Hvad end den er, er den blevet til en monolog, der har gået sin sejrsgang både off og on Broadway - hvis man overhovedet kan kalde Doug Wrights stykke om den østtyske transvestit Lothar eller Charlotte for en monolog: Stykket har 35 roller. Til gengæld taler samtlige 35 roller med én stemme: De spilles alle, hver og én, af skuespilleren Jakob Højlev Jørgensen. Som i øvrigt også har påtaget sig rollen som oversætter af den amerikanske monolog til dansk, efter at han var faldet to-talt for stykket.

Vi møder multikunstneren på Aalborg Teaters sortmalede Transformator-scene under prøverne på monologen. Til lejligheden er scenen dekoreret 100 år tilbage med sribede mormortapeter, gullige lampetter, samlermøbler og altså den ægte fonograf fra nu afdøde Charlotte von Mahlsdorfs erklærede yndlingsperiode i slutningen af 1800-tallet: Gründer-tiden.

I loyalitet over for sin virkelige hovedpersoners begejstring for museumsgenstande har Jakob Højlev Jørgensen selv hentet fonografen i England: Da han hørte, at der stod en Edison Standard, der både kunne spille og var til at betale, tog han af sted og indkøbte for 3.100 kroner ægte, antik musikmekanik for at sikre, at forestillingen om Charlotte von Mahlsdorf kommer så tæt på den historiske virkelighed som muligt. For helt tæt på kommer man nok aldrig, når man har med menneskelige erindringer at gøre. Det har den amerikanske forfatter til forestillingen 'Jeg er min egen kone', Doug Wright, i hvert fald erfaret, og derfor gjorde han noget usædvanligt med sit stykke: I den lange række af karakterer - 35 i alt - indskrev Doug Wright en figur, der normalt aldrig optræder i et drama: nemlig forfatteren selv.

Så Jakob Højlev Jørgensen spiller også Doug, der rejser fra New York til Berlin-

FASCINATION. Jakob Højlev Jørgensen faldt fuldstændig for 'Jeg er min egen kone', historien om den amerikanske dramatiker Doug Wrights fascination af den tyske transvestit Charlotte von Mahlsdorf, som levede fra 1928 til 2002.

Foto: Mick Anderson

“Som tiden går, pynter vi, fortrænger og er tilbøjelige til at gøre os lidt bedre, end vi var. Vi husker, som vi vil huskes Skuespiller Jakob Højlev Jørgensen

forstaden Mahlsdorf for at interviewe en excentrisk personlighed til sit nye drama - med en næsegrus beundring, der holder i næsten to år for derefter at revne med et brag.

For den fascinerende Charlotte, der som dreng samler på Gründerzeit-ure og musikinstrumenter og går med damekjoler, og som 16-årig - måske - slår sin voldelige og nazistiske far ihjel med en kagerulle, og som derpå flygter fra fængslet under det russiske bombardement af Berlin i 1945, hvorpå hun giver sig til at samle Gründerzeit-møbler fra de forladte, udbombede berlinerhuse til et totalnørdet museum og formår at overleve både nazi- og Stasi-tiden som transvestit - dette fascinerende menneske dukker pludselig under researchen op i en sammenhæng, hvor dramaheltinder ikke hører hjemme: I de østtyske Stasi-arkiver. Vel at mærke som meddeler. Stikker. Forræder.

Doug Wright kan hverken få af- eller bekræftet sagen hos Charlotte og rejser desillusioneret hjem og opgiver sit drama. Først flere år senere indser han, at han i virkeligheden sidder med det stof, som ægte dramatik er gjort af. Han skal bare fortælle historien om sin egen rejse efter sandheden eller det, der ligner den mest, når man manøvrerer mellem statshemmeligheder, historieforskning, menneskelig erindring og - måske - livsløgne. Det er den historie og det skuespil om 50 års verdenshistorie fortalt fra et brændpunkt i Berlin, danskerne nu kan få at se.

Kvindekjoler og strikkesøj

Jakob Højlev Jørgensen, der binder an med alle 35 roller - heraf dog »kun« syv fuldblods karakterroller, som han siger - har selv opgivet at finde ud af, hvad der er helt sandt, og hvad der er helt falsk.

Vi har bevæget os væk fra scenen, hvor scenearbejderne larmer, ned i en baggård

CHARLOTTE VON MAHLSDORF

Født 1928 som Lothar Berfelde, død 2002 som Charlotte von Mahlsdorf.

Overlevende både Anden Verdenskrig, efterkrigstidens Berlin og det østtyske regime som transvestit, inden hun i 1997 flyttede til Sverige.

Hendes Gründerzeit-museum kan besøges i Mahlsdorf uden for Berlin.

Gründerzeit betegner den periode i tysk historie, som strækker sig fra tiden efter sejren i den tysk-franske krig (1870) til århundredeskiftet, hvor det økonomiske opsving, industrialiseringen og urbaniseringen betød et byggeboom med en særlig overlæst arkitektur.

med små lommer af sensommersol. Hen over havebænke og plankeborde giver Jakob Højlev Jørgensen ødselt demonstrationer af, hvordan han næsten glidende - »for der må ikke gå ekvilibrisme i det« - skifter fra karakteren Charlotte med overbevisende tysk accent, via en indisk journalist med pigeonaccent og til Charlottes lesbiske moster Luise og den stadig mere desillusionerede manuskriptforfatter, Doug Wright, der til sidst næsten desperat prøver at presse sin heltinde for svar for at finde ud af, hvor langt hun er gået med at angive. De sande svar fortøner sig i kvindekjoler, strikkesøj og undvigende svar, men netop der ligger en pointe, mener Jakob Højlev Jørgensen. For kan livserindringer overhovedet være sande?

»Vi ved ikke, hvad Charlotte fordrejer - hvis hun fordrejer. Men stykker handler for mig også meget mere om det glas, vi hver især ser vores liv igennem. De fleste af os har et behov for at være gode og for at stå på den rigtige side, og som tiden går, pynter vi, fortrænger og er tilbøjelige til at gøre os lidt bedre, end vi var. Vi hus-

ker, som vi vil huskes. Og Charlotte er så helt igennem ekstrem i sin omgang med sine erindringer, at vi andre kan spejle os i hende, når hun gør det«, mener oversætteren og skuespilleren.

Historien i ret og vrang

Set med Jakob Højlev Jørgensens øjne har de fleste mennesker brug for at få skubbet lidt til det firkantede behov for at se helte gøre det rigtige:

»Alle os, der har en skarp og fast defineret holdning til, hvad der er rigtigt og forkert, kommer med monologen måske til at se virkeligheden fra nogle lidt andre sider«, mener han, og at tiden vrimler med fiktion fra Anden Verdenskrig, rører ham ikke: Det er nu, der er brug for det, mener han.

»Nu er perioden kommet tilpas langt på afstand til, at vi kan diskutere, hvad der skete, og historiske perioder med så snærende bånd er interessante, fordi der kommer gode menneskelige historier ud af det, når folk prøver at bryde båndene. Som transvestit og med en stor skattegæld var Charlotte presset i både det nazistiske og det østtyske regime. Måske forrådte hun andre for at overleve. Men det interessante spørgsmål er, om det er en situation, som lidt flere, end vi bryder os om at forestille os, kunne havne i...«

Dramatikeren Doug Wright ved til dato ikke, hvad der er ret og vrang på hans strikkende mandlige eller kvindelige hovedperson. Han ved bare, som han har udtrykt det, at han ville skrive en historie om en heltinde. Men endte med at skrive om et menneske.

anne.bech@pol.dk

'Jeg er min egen kone'. 19. sep. til 17. okt. ma.-fr. kl. 19.30, lø. kl. 16. (Dog på Svalegangen. Århus, 6.-10. okt.). Billetter: 125 kr. plus gebyr via www.billetnet.dk. Aalborg Teaters Transformator-scene, Jernbanegade 11, Aalborg.